

Hingenäljast

Ühele raamatule eessõna kirjutamine autori enda poolt on teatud määral riskantne toiming. See vihjab eneseõigustusele, sellel on kaitsekõne maik juures. Kes kirjutab kaitsekõnet, näeb vaimusilmas süüdistajaid. Lugeja loogiline mõistus ütleb, et kui ühe raamatu kirjutamine vajab eneseõigustust, siis olnuks vast mõistlikum see kirjutamata jätta.

Jah, muidugi! Aga kui sa ei saa kirjutamata jätta? Kui sul on missioon, mis vajab täitmist? Kui sa selgesti tunned, et kirjutamisest loobumine jääks igavesti häirima su hingerahu? Siis ei aita muu, kui et hülga loogika, kuulad südame häält ja kirjutad. Küsimata, kas keegi loeb või kui loeb, siis mitmenda lehekülje kohal haigutama hakkab.

Raamatule ma kaitsekõnet pidama ei hakka, pealkirjale küll. Selles olen ainult osaliselt süüdi. Peasüüdlaseks loen üht kodumaist kirjameest, kes ainsana vaevus avalikult hinnangut andma minu paari aasta eest ilmunud mälestusteosele „Kuldse ajastu kaksikud“. Jaanus Vaiksoo pani oma retsensioonile pealkirjaks „Millega kustutada hingenälga?“. Seda lugedes taipasin otsemaid, et tema erapooletu silm oli minu mälestuste avaldamise põhjuse tabanud täpsemalt kui ma ise.

Sõbrad, kes mu tegevusest teadlikud, on minult küsinud, kas käsilolev raamat on eelmise järg. Vastan: jah ja ei. Kirjutan põhiliselt sama lugu, kuid läbi teiste inimeste silmade nähtuna. Minu kaasautoriteks on kaheksateist eesti meest ja naist. Igal neist on jutustada oma lugu, mis teistest erineb, vaatamata mõningatele

näilistele sarnasustele. Igast loost kumab aga selgesti läbi üks ühendav element – hingenälg.

Kõik jutustajad jätsid oma kodumaa 1944. aastal ja on veetnud kaaluva osa oma elust võõrsil. Üheainsa erandiga on nad sündinud sõjaeelses Eesti Vabariigis. Eranditult kõik nad on kannatanud hingenälga ja ma julgen väita, et täielikult ei vabane nad sellest iial. See on ja jääb kõikide sundpagulaste pärisosaks.

Kui saatuslik aasta 1944 eesti rahva geograafiliselt lahutas, jäid ühed põdema nälga, teised janu. Need, kes jäid kodumaa pinnale, janunesid vabaduse järele. Kes jaksas küllalt vanaks elada, selle janu sai pärast enam kui poolt sajandit kustutatud. Kes lahkus, selle hingenäljale tõi taasiseseisvumine küll mõningat leevendust, kuid seda täielikult kustutada ei suutnud. Vabadus saabus nende jaoks liiga hilja. Aeg teeb oma tööd halastamatu järjekindlusega.

Olles üks lahkunuist, seob mind oma saatusekaaslastega, selle raamatukese kaasautoritega tugev hingesugulus ja ma tunnen vajadust neid kodueestlastele tutvustada. Näidata, et lahkunud pole kohalejäänuist paremad ega halvemad, elu on neid vaid vorminud teistsugusteks. Ja et mida enam me üksteisest erineme, seda enam me tegelikult sarnaneme.

Kodu- ja väliseestlane. Oleme taas jõudnud nende terminite juurde, mis kipuvad meie ühtekuuluvust halvama, kuigi tunneme, et see ei peaks nii olema, ei tohiks nii olla. On soovitatud, et loobuksime neist lahutavaist termineist ja räägiksime edaspidi lihtsalt eestlastest. Ma ei ole sellega päriselt nõus. Kummagi väljendi kasutamisest me ei pääse, sest nende kaudu saame selgemini näidata, mida kummalgi pool on eestluse heaks tehtud ja tehakse. Muuta tuleks aga rõhuasetust. Liitsõna esimene pool on tingliku tähendusega, isiku elukohta määratlev. See on pool, mis meid lahutab. Rõhutama peaks teist poolt, mis meid ühendab. Aritmeetikas on liita kergem kui lahutada. Eestluse küsimuses eelistame millegipärast raskemat teed.

Kui juba kord jutujärjega liitsõnade juures oleme, siis pean tarvilikuks rõhutada, et ma ei kirjuta selles raamatus kellegi elulugu, vaid elu lugu. Kollektiivselt pole see ajalugu, vaid aja lugu, ühe ajastu lugu, mis vajab jäädvustamist. Missioon, millest ma eelpool rääkisin, on süvendada inimlikku mõistmist mõlemal pool kotiriidest kardinat, mille me võõrvallutajate paigaldatud raudeesriide asemele oleme tõmmanud. Viimase käristasime vaevata puruks, oma kätetöö lammutamisel oleme tõrksamad. Selle läbiviimiseks vajame tervet mõistust, head tahet ja selget silma.

Eestlaste individuaalsus on nende suurim jõud ja ühtlasi suurim nõrkus. Et panna meid kokku hoidma, selleks on meile vaja ühist vaenlast. On tarvis taibata, et meie praegune vaenlane on hävimisoht rahvusena.

Autori tagasihoidlik soov on, et selle raamatu lugeja näeks selles väliseestlaste käesirutust kodueestlastele. Kui leidub kas või üksainus, kes väljasirutatud käe vastu võtab, ei ole mu missioon luhtunud.

Maailmas pole halba ilma heata. Olen kannatanud füüsilist nälga ja tundnud, kuidas see teritab aju. Ka hingenälg on pannud inimesi tegema positiivseid tegusid, mis muidu oleksid tegemata jäänud. Hellitan lootust, et mõningat tõestust sellele väitele leiab lugeja minu kaasautorite lugudest. Olen need paigutanud vanuselt kronoloogilisse järjekorda. Mida vanem jutustaja, seda valusamalt on ta tavaliselt hingenälga põdenud.

Head lugemist!

EERIK PURJE